

Odborná sekce pro výkon profese adiktologa (OSPA) diskutovala v Trutnově o výkonech, vzdělávání i přípravě budoucích adiktologů

Amalie Lososová, Anna Volfová

1. LF UK a VFN v Praze, Klinika adiktologie

e-mail | amalie.lososova@lf1.cuni.cz

Ve čtvrtek 10. října 2019 proběhlo další pravidelné setkání členů Odborné sekce pro výkon profese adiktologa (OSPA) České asociace adiktologů (ČAA) v neziskové nestátní příspěvkové organizaci Královéhradeckého kraje, organizační jednotce Sdružení ozdravoven a léčeben okresu Trutnov, RIAPS Trutnov. Setkalo se celkem 12 odborníků – adiktologů, ze všech krajů České republiky, z různých typů organizací, konkrétně hostitelské RIAPS Trutnov, PREVENT 99, Remedisu, Oblastní charity Jihlava, Kolpingu Žďár nad Sázavou, Laxusu, Adiktologické ambulance pro Ústecký kraj a také dvou zástupkyň Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, Anny Volfové a Amalie Lososové.

Setkání bylo zahájeno aktuální diskuzí nad možností detoxifikace pro klientku dlouhodobého substitučního pro-

gramu, která by ráda vysadila užívaný metadon, mimo jiné z důvodu proběhlého porodu a péče o dítě. Detox je obvykle možný, avšak za podmínky oddělení matky od kojence. Hledali jsme možnosti zařízení a formy detoxu, kde by mohl být realizovatelný detox společně pro matku s dítětem. Bylo doporučeno oslovit Klinikou adiktologie, PN Kosmonosy či PL Červený Dvůr.

Aktuální informací ze zářijového Adiktologického fóra je ukončení činnosti certifikační agentury CEKAS, bude nová agentura, nový certifikační řád, v tuto chvíli není zřejmé, jaké změny to přinese.

Proběhlo seznámení se službami, které RIAPS Trutnov nabízí, mimo jiné adiktologickou ambulanci, kontaktní centrum a terénní program.

Členové byli informováni o aktuálním dění v ČAA a vyzváni k účasti na členské schůzi dne 13. listopadu 2019 a současně ke zvážení kandidatury do výboru asociace. Shodli jsme se na nutnosti posílení propagace členství v ČAA a na nezbytnosti určení priorit pro další období.

Vykazování adiktologických výkonů a vzdělávání

Adiktologické služby ve většině fungují na principu více-zdrojového financování, zatím nepřevládá složka financování z veřejného zdravotního pojištění. Tato situace generuje limity fungování služeb, v praxi služby narážejí například na nemožnost vykazování péče poskytnuté rodinným příslušníkům (potenciálních) klientů s diagnózou závislosti. Tyto osoby nemají diagnózu, adiktologické

výkony tedy nemohou pokrýt platbu za péči o ně. Možná cesta se nabízí v přidělení diagnózy Z, tuto samozřejmě přiděluje psychiatr, a adiktologické výkony na ně není možné vykázat. Byl vznesen podnět pro ČAA, až bude probíhat revize stávajících výkonů.

Dalším limitem je hodnota bodu za adiktologické výkony, ale také nedostatek adiktologů v praxi, kteří absolvovali tzv. S4 kurz. Prakticky to znamená např. nemožnost poskytovat výkon „adiktologické skupinové terapie“, protože ambulance musí zaměstnávat min. dva adiktology s touto úrovní vzdělání. V době setkání přišla aktuální informace ze SANANIM týkající se přípravy tohoto kurzu na první čtvrtletí roku 2020, nad realizací uvažují také PROADIS a Klinika adiktologie, která bude kurz realizovat na půdě IPVZ. Otázkou zůstává, zda je povinnost kurzu S4 z dlouhodobého hlediska pro praxi nezbytná.

Téma okolo vzdělávání se stočilo k připravované specializaci klinického adiktologa. Rádi bychom usilovali o možnost práce bez indikace psychiatra, tj. aby adiktolog s touto úrovní vzdělání byl schopen stanovit diagnózu z kategorie F10-F19, mohl vést ochranné léčby a vykazovat je, aby měl lépe bodově ohodnocené výkony, s výhledem na specializaci v psychoterapii. Platí, že klinický adiktolog bude mít jako podmínku vstupu do programu absolvované kompletní vysokoškolské vzdělání v oboru adiktologie. Zde odborníci vyjadřují pochybnosti nad tím, jací lidé budou následně v oboru nejvíce vzdělání a budou mít nejvyšší kompetence, protože program je připraven vlastně pro absolventy, mnohdy bez potřebné dlouhodobé praxe. Z dalších témat se objevila otázka na podmínky pro akreditovaná zařízení a podnět, aby školitelé klinických adiktologů v přechodném období byli psychiatři, avšak ne pouze ti, kteří mají atestaci v oboru návykové nemoci. Obor by nebyl schopen saturovat poptávku.

Výkon profese adiktologa v sociálních službách

Obor očekává novelu zákona o sociálních službách, MPSV dosud nehradí mzdu zdravotnických pracovníků, existuje možnost zaměstnat je na pozici „další odborný pracovník“, toto však není jistá cesta. Členové si kladli otázku, zda může ČAA nějakým způsobem tuto situaci ovlivnit. Spíše odkazováno na sekci adiktologických služeb v rámci Asociace poskytovatelů sociálních služeb a doporučeno financovat pozici adiktologa ze zdrojů RVKPP nebo krajů, resp. z jiných zdrojů než MPSV.

Praxe studentů adiktologie

V rámci projektu IP č. 236078-5 se zaměstnanci Kliniky adiktologie věnují tématům propagace oboru adiktologie, edukace obecné i odborné veřejnosti, zkvalitňování výuky adiktologie i pracovní uplatnitelnosti absolventů. Při této příležitosti jsme chtěli získat zpětnou vazbu od potenciálních zaměstnavatelů či kolegů, zjistit jejich zku-

šenosti se studenty adiktologie v rámci odborných praxí a také potřeby, které by fakulta mohla zajistit.

Byla diskutována funkce tzv. logbooku, zároveň představena jeho nová podoba a vysvětlen smysl v kontextu učení a dovedností. Všechny organizace „bojují“ s tím, jak studenty zapojit, jak je integrovat, aby co nejméně omezovali chod zařízení a průběh terapeutické práce, ale současně se co nejvíce naučili. Mnohde mají studenti možnost účastnit se individuální a skupinové terapie, psát zápisy ze sezení. Zaměstnavatelé by ocenili větší přípravu studentů ve smyslu teoretických znalostí typu služby, do které na praxi jdou. Celkově jsou však znalosti a příprava studentů oceňovány, studenti jsou dobře vybaveni pro praxi. Odborné praxe jsou současně dobrou příležitostí, jak si vybrat budoucí kvalitní zaměstnance. Naopak jsou i ambulance či zařízení, kde je obtížné studenta zapojit, a praxe je pak spíše administrativně zaměřena, praxe a účast studenta je považována za zátěž pro klienty. Otázkou je, jak vhodně praxe v průběhu studia načasovat. Lze si stanovit limit počtu přijímaných stážistů, vstupní podmínky. Zůstává otevřené, co organizace studenta nechají aktivně zkoušet – lze si představit odběr anamnézy klienta, edukace, relaxace, vedení komunity.

Absolventi studia jsou budoucí zaměstnanci, praxe je příležitostí ovlivnit jejich kvalitu. Nápomocné se zdají definice cílů pro dané praxe, posílení přípravy studentů a zaměření více na kontakt se službou než na aktivní nácviky práce s klienty.

Další setkání OSPA ČAA proběhne dne 25. března 2020 v Laxus Pardubice.

Zpráva byla vytvořena v rámci projektu IP 2019–2020 MŠMT č. 236078-5 „Inovace studijního programu adiktologie podporující zvýšení pracovní uplatnitelnosti absolventů v praxi a cílená propagace oboru“.